

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
Henrik Lennefeldt
103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:
150/2019
Fi2019/03768/B

2020-02-12

Remissvar

Promemorian Stärkt konsumentskydd på inlåningsmarknaden

I promemorian föreslås att inlåningsföretag inte bör få bedriva inlåningsverksamhet och att lagen om inlåningsverksamhet därför ska upphävas. Svenskt Näringsliv motsätter sig detta förslag.

Svenskt Näringsliv delar den allmänna utgångspunkt som ges uttryck för i promemorian, dvs. att det är viktigt att privatpersoner och företag har tillgång till ett brett utbud av tjänster på inlåningsmarknaden samtidigt som konsumentskyddet på inlåningsmarknaden bör vara starkt. Svenskt Näringsliv vill samtidigt invända mot tolkningen som görs av denna utgångspunkt. Enligt promemorian skapar ett brett utbud "förutsättningar för ökad valfrihet och bättre service till lägre priser". Tolkningen missar att även den ränta som ges vid insättningar är av betydelse, och då ligger det snarare i privatpersoners och företags intresse att priset, dvs. räntan, är hög, allt annat lika.

Att personer som sätter in pengar hos en bank eller annat kreditinstitut eller på ett inlåningsföretag kan ha ett intresse av vilken ränta som ges är något som promemorian i det närmaste helt bortser från. Därmed missar promemorian också avvägningen mellan risk och förväntad avkastning som är fundamental vid beslut om sparande och andra finansiella placeringar. Resultatet blir att inlåning hos inlåningsföretag ses som något enbart negativt som konsumenten därför bör skyddas mot.

Eftersom inlåningsföretagen inte lyder under samma krav avseende det egna kapitalet och organisationen som kreditinstitut, dvs. banker och kreditmarknadsföretag, och varken står under löpande tillsyn av Finansinspektionen eller omfattas av insättningsgarantin erbjuder de i praktiken inte ett sparande utan snarare en investeringsmöjlighet som skulle kunna jämföras med exempelvis företagsobligationer.

I promemorian konstateras att dessa omständigheter innebär att risken för att ett inlåningsföretag går i konkurs är större än att ett kreditinstitut gör det, samtidigt som skyddet för de inlånade pengarna är mindre. Att personer som sätter in sina pengar på konton i dessa företag får en betydligt högre ränta än personer som sparar i kreditinstitut ges det emellertid endast en antydning om. Att inlåningen per person begränsas till 50 000 kr innebär samtidigt att risktagandet begränsas.

Att pengar som sätts in på ett inlåningsföretag ger en ränta på omkring fem procent jämfört med de mellan noll och en procent som gäller vid insättning i banker och andra kreditinstitut kan mycket väl vara tillräckligt för att också välinformerade konsumenter ska föredra att sätta in pengar på sådana konton. Bland mycket annat beror det på den enskilda individens inställning till risk i sitt sparande.

För de personer som anser att ränteskillnaden är tillräckligt stor och dessutom är medvetna om att de kan förlora hela eller delar av sin investering blir det en försämring om lagen om inlåningsverksamhet avskaffas. Det är också fullt möjligt att räntorna på insättningar som omfattas av insättningsgarantin sjunker om lagen om inlåningsverksamhet avskaffas eftersom konkurrensen från den typ av verksamhet som inlåningsföretagen i dag bedriver i så fall upphör. Också detta skulle innebära en försämring för konsumenterna.

Som framgår av promemorian anser Finansinspektionen att det är vanligt att konsumenter inte inser att pengar de satt in hos inlåningsföretag inte omfattas av insättningsgarantin. Om det stämmer är det ett betydande problem, både för att personer riskerar att bli av med pengar utan att vara medvetna om den risk de tar och för att det snedvrider räntebildningen på marknaden. Att ränteskillnaden är så pass stor talar å andra sidan för att medvetenheten om att inlåningsföretagen inte omfattas av insättningsgarantin är god. Vore den inte det skulle dessa företags andel av den totala inlåningen vara betydligt större eftersom det stora flertalet konsumenter föredrar en högre framför en lägre ränta vid samma risk.

Det är ändå fullt möjligt att enskilda individer har missat att insättningar hos inlåningsföretag medför en betydligt större risk än sparande i banker och andra kreditinstitut, och det trots inlåningsföretagens upplysningsplikt om att insättningsgaranti saknas. Det finns också fall där insättare har förlorat hela eller delar av sina insättningar. Svenskt Näringsliv anser därför att Finansinspektionen bör ges i uppgift att lämna förslag om hur medvetenheten hos konsumenterna om den högre risken kan stärkas.

Som en del av en sådan förändring anser Svenskt Näringsliv att inlåningsföretagens investeringsform bör gå under namnet riskkonto. Risken för att en konsument som överväger en insättning i ett inlåningsföretag då ska få uppfattningen att risken är lika låg som om pengarna sätts in på ett sparkonto i en bank eller ett annat kreditinstitut bör då minska avsevärt. Genom att reservera användningen av begreppet sparkonto till konton som omfattas av insättningsgarantin adresseras också kritiken från IMF om att den nuvarande ordningen riskerar att skada förtroendet för inlåningsmarknaden och insättningsgarantin.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGSLIV

Bettina Kashefi
Chefekonom

Anders Bornefalk
Ekonomie doktor